

OKEE Konferencia

Pszichiátriai helyzetkép

2024.12.05. Balatonszárszó

Dr Englert Tímea

Csolnoky F. Kórház; Horgony Alapítvány

Veszprém

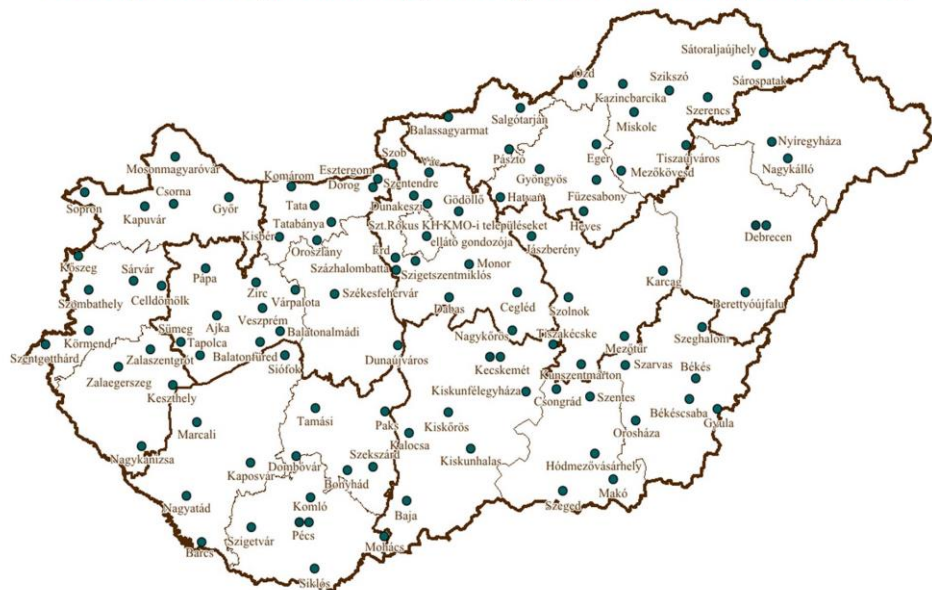
Pszichiátriai helyzetkép 2024.

- A helyzet nem jó, és nem igazán biztató!
- Minden 4.-5. honfitársunk mentális zavarral él
- Minden 7. fiatalokorú mentális problémával küzd
- Magyar Addiktológiai Társaság kongresszusa (Siófok, 2024.): „ a lányok 77%-a, a fiúk 49%-a tapasztal rendszeres szorongást, nyugtalanságot”
- Addiktológiai emancipáció - dohányzás, alkohol, szerhasználat
- Öngyilkossági ranglistán ismét dobogósok lettünk (3. hely Szlovénia, Litvánia után)
- És mindeközben a pszichiátriai ellátórendszer folyamatosan erodálódik...
- Friss OECD adatok – Eü GDP 6,2 % (Eu 10,4), 1 főre 1867 Euro (EU 3533), orvosok 20%-a 65 év feletti
- De még mindig van remény, amíg a meglévő infrastruktúrát tudjuk működtetni, tudunk együtt dolgozni, képesek vagyunk erőforrásokat mobilizálni...
- Mentális ellátási koncepció – újratöltés alatt

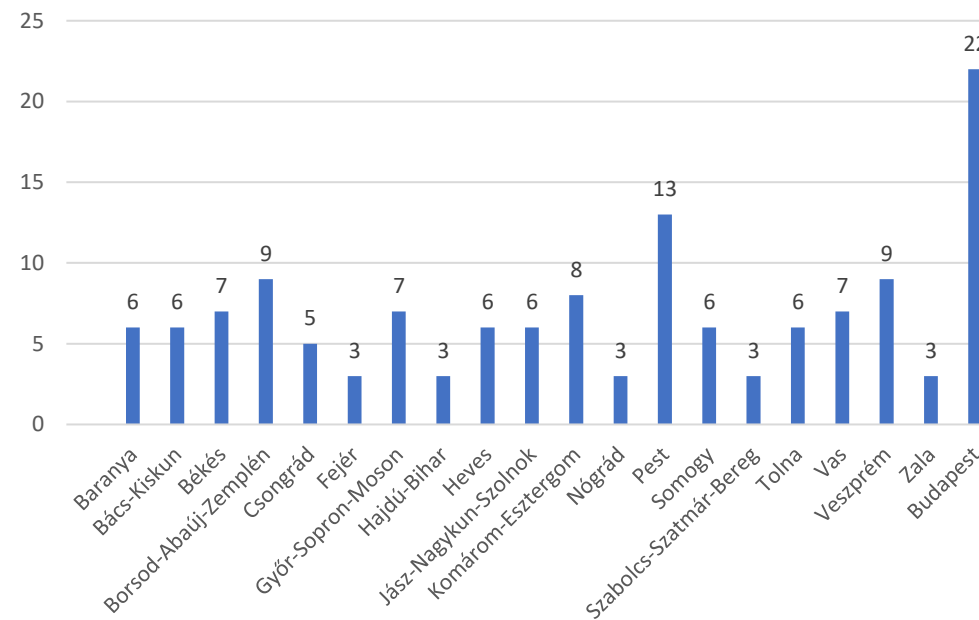
/MPT munkacsoport – dr Englert, dr Erdélyi, dr Kiss-Szóke, dr Slezák, dr Váradi, - dr Mátyássy, dr Szily, dr Szekeres/

- 1925. Budapest – Fabinyi Rudolf – első „Lélek- és Ideggondozó”
- 1960-as évekre országos hálózat jön létre
- A lakóhely közeli ellátást célozta meg, többé-kevésbé arányosan lefedve az ország területét
- Azóta számos átalakulás zajlott, eklektikussá vált a rendszer akár a gondozókhoz tartozó területek nagyságát, finanszírozási formáját, kapacitáselosztást, pszichiátriai osztályokhoz való integrálását tekintjük.
- 2000-es évek – Paradigma váltás – dezintitucionális irány
- Közösségi pszichiátriai ellátórendszer megjelenése

Felnőtt pszichiátria gondozók Magyarországon 2012-ben (Budapest kivételével)

Gondozók száma (OSAP jelentés, 2019)

Járóbeteg-szakellátási struktúra 2019.01.01-i állapot szerint

	szakrendelés	gondozás
lejelentett rendelések száma	442	258
finanszírozási egységek száma	191	118
heti szakorvosi órák száma	8228	5560
átlag	43,1	47,1
heti nem szakorvosi órák száma	1372	1510
átlag	7,2	12,8

Szakrendelők száma Kórházi szakambulanciákkal: 442 - 191 = 251
 Gondozók száma: 258
 A gondozás és a szakrendelés zömében párhuzamosan történik.

- GONDOZÁS

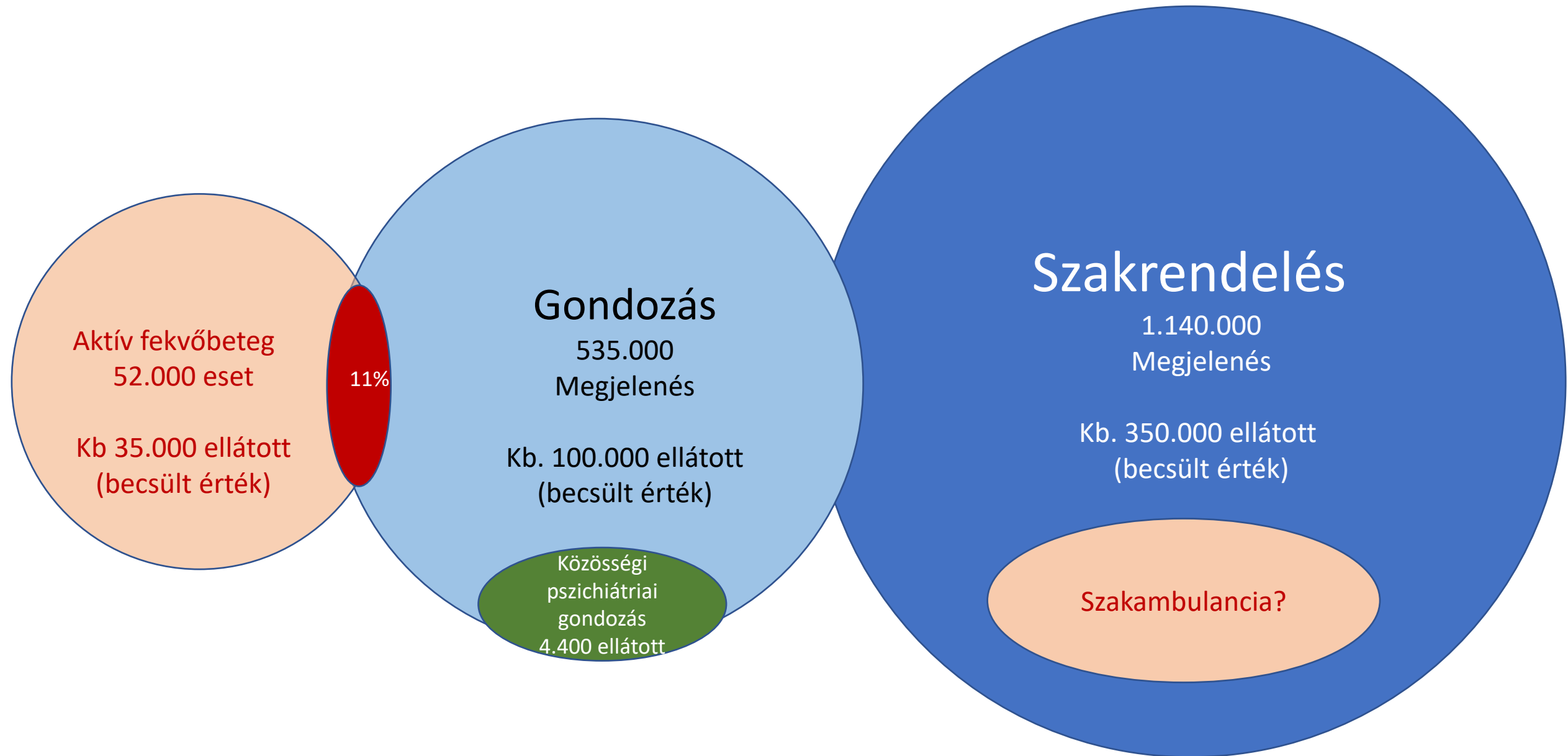

- Páciens-team kapcsolat
- Bio-pszicho-szociális intervenciók
- Multimodális folyamatok párhuzamosan
- Hosszú/nem időhatáros
- Funkcionális szemlélet (recovery)
- Multidiszciplináris TEAM
- Változó intenzitású periódusok
- (Pro)aktív kapcsolattartás
- Szomatikus állapot

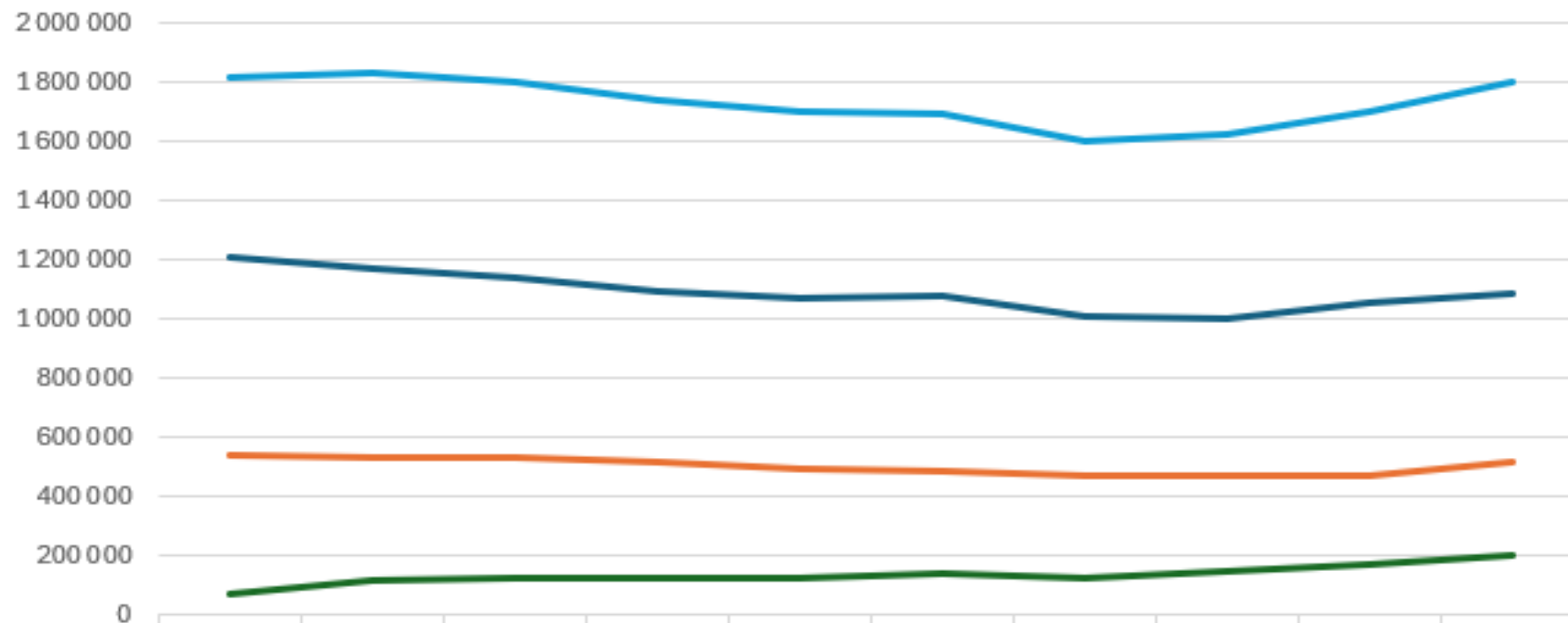
- SZAKRENDELÉS

- Páciens – orvos/terapeuta kapcsolat
- Biológiai és/vagy pszichológiai intervenciók
- Egy terápia – egy modalitás
- Döntően időhatáros
- Tünetredukciós szemlélet
- Orvos/klinikai pszichológus önálló
- Lezárható szakaszok / fenntartó ther.
- Páciens keresi a szolgáltatást

Pszichiátriai ellátás 2018.

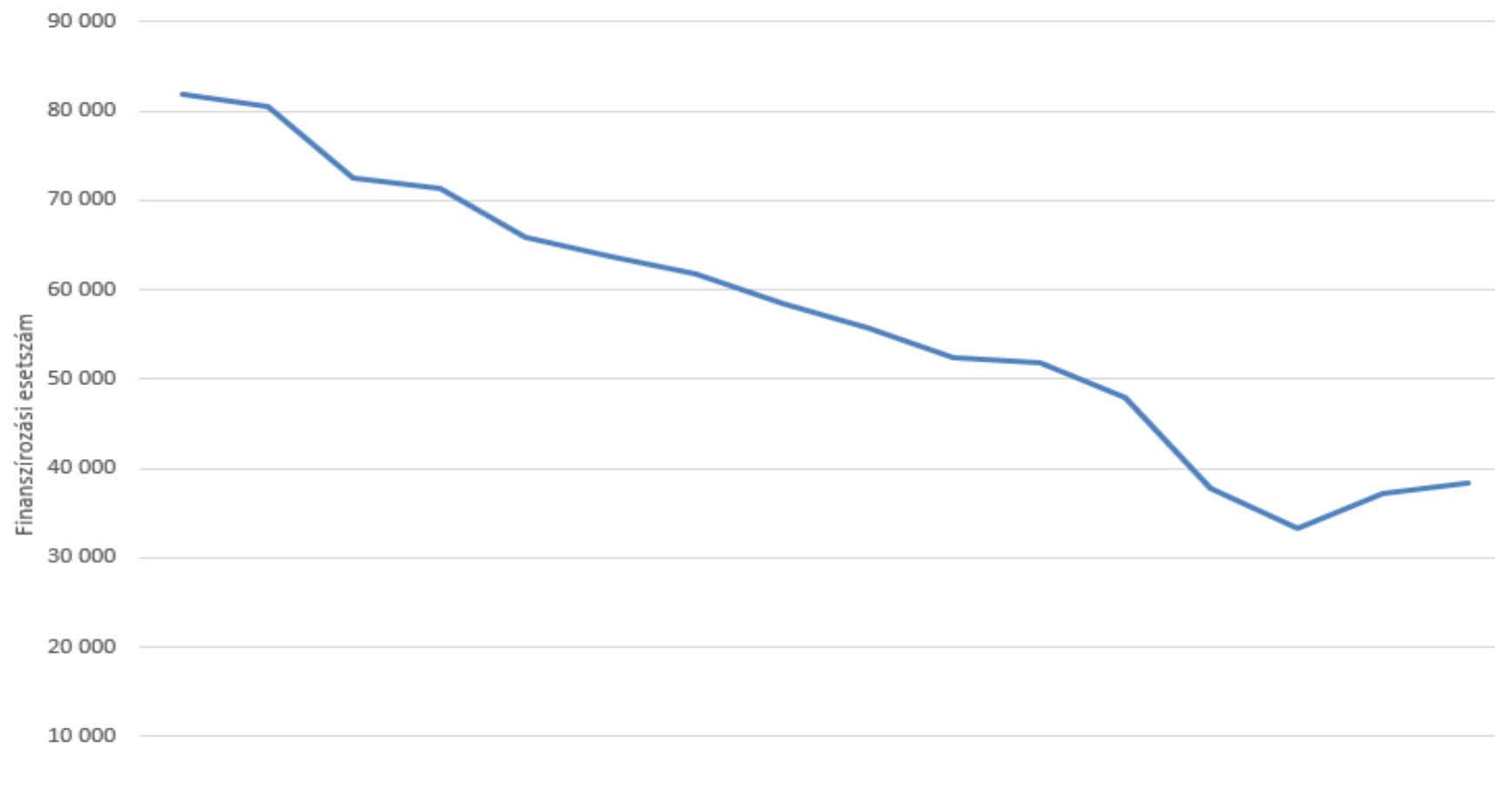
Pszichiátriai járóbeteg szakellátás megjelenési esetszámai 2014 - 2023 között

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
— szakrendelés	1 206 586	1 174 238	1 141 302	1 097 168	1 075 423	1 075 774	1 010 292	1 004 735	1 060 105	1 089 551
— gondozó	538 452	535 479	534 875	517 740	497 525	485 131	468 104	471 196	474 294	515 658
— Kli. Sz.Pszi	69 666	120 245	124 850	128 966	126 743	137 848	122 088	148 934	171 420	200 610
— összesen	1 814 704	1 829 962	1 801 027	1 743 874	1 699 691	1 698 753	1 600 484	1 624 865	1 705 819	1 805 819

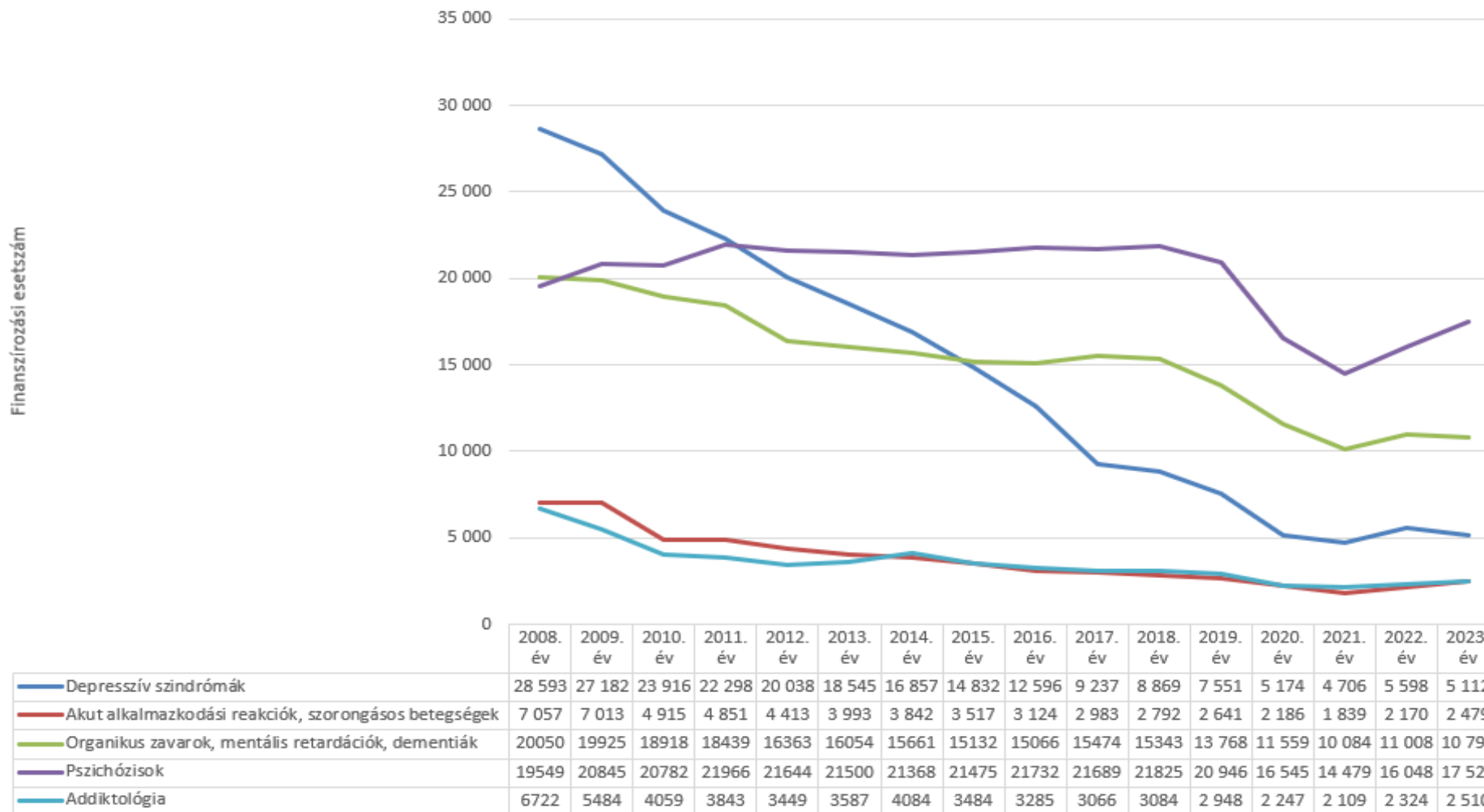
— szakrendelés
 — gondozó
 — Kli. Sz.Pszi
 — összesen

Aktív fekvőbeteg szakellátási esetszám változása 2008-2023 között

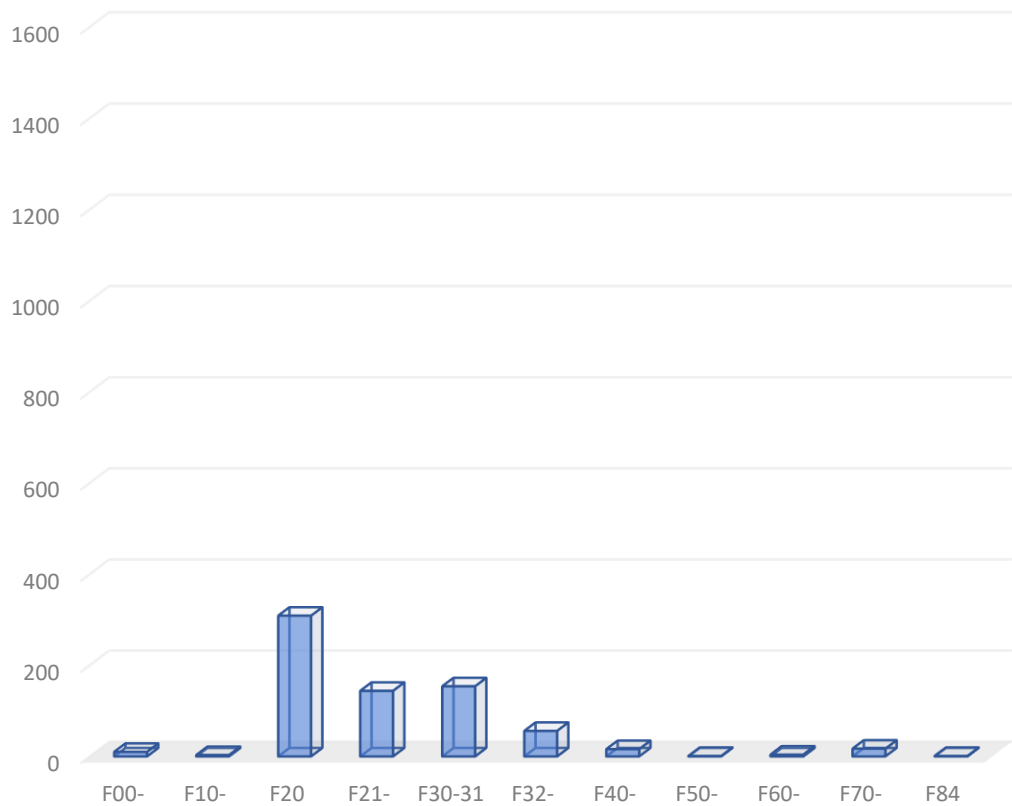
	2008. év	2009. év	2010. év	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
— összes	81 971	80 450	72 590	71 398	65 908	63 679	61 812	58 440	55 803	52 448	51 913	47 854	37 712	33 218	37 148	38 413

Aktív fekvőbeteg szakellátási teljesítmények változása HBCs csoport bontásban 2008-2023 között

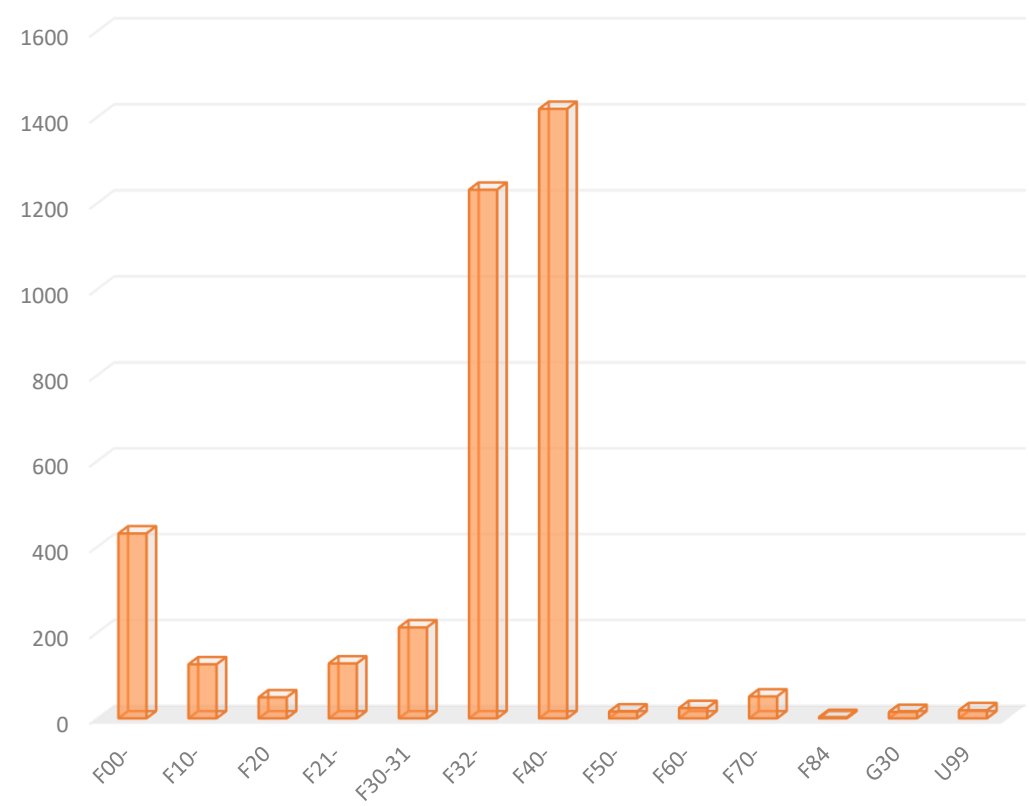

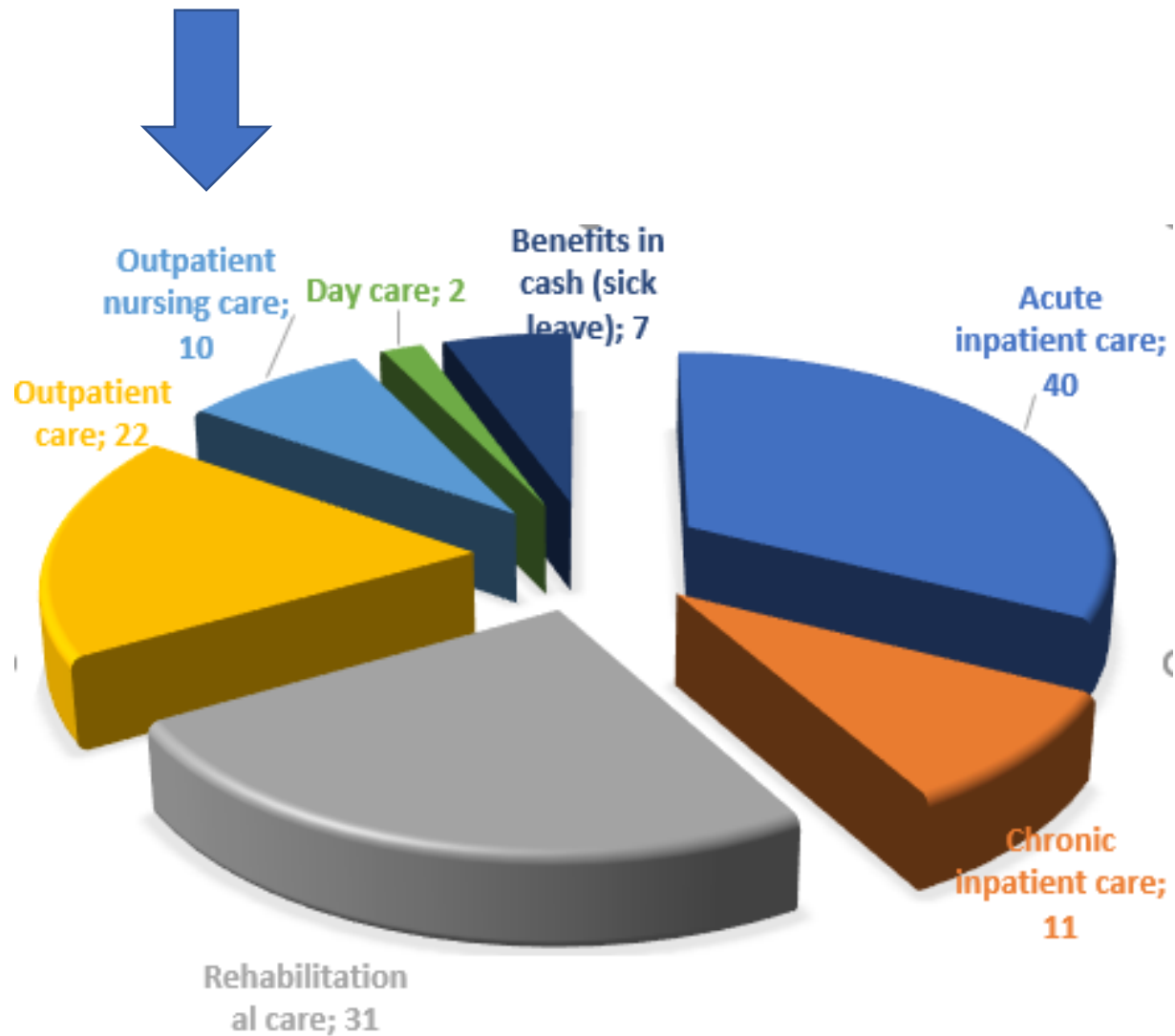
Járóbeteg szakellátási profil diagnózis alapján Veszprém PG 2017.10.-2018.09. között ellátott betegek

gondozás diagnózis

szakrendelés diagnózis

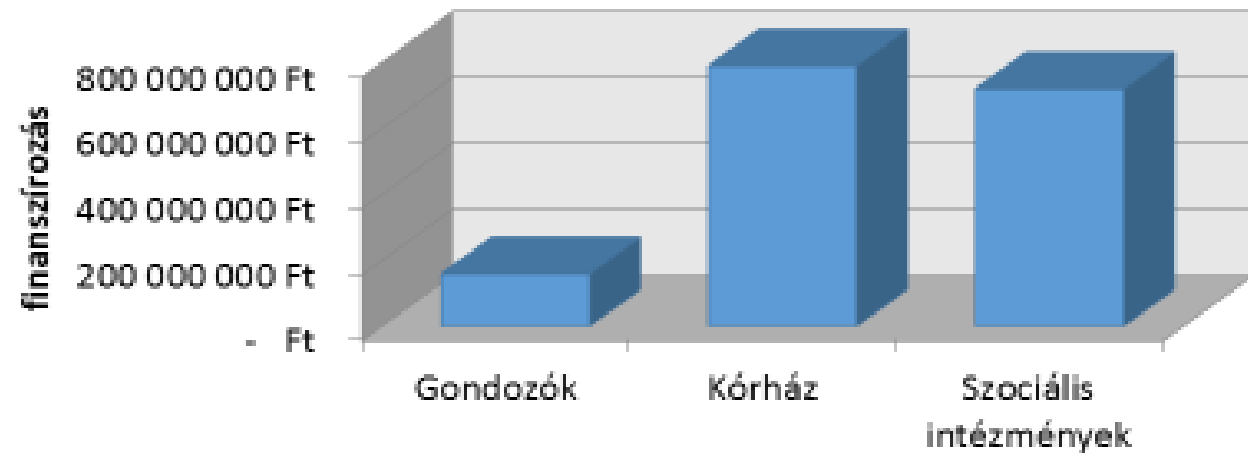
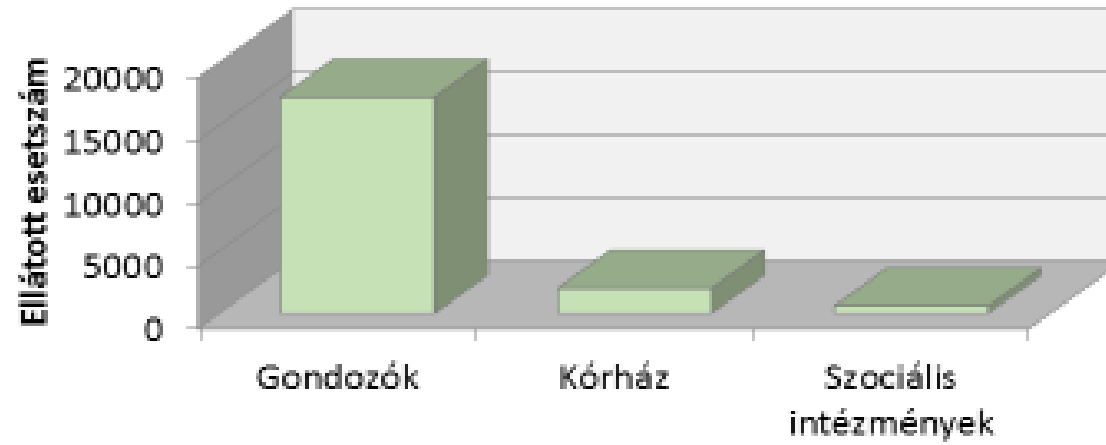

- *acute inpatient care – akut kórházi ellátás;*
- *chronic patient care – krónikus kórházi ellátás,*
- *rehabilitational care – rehabilitációs kórházi ellátás;*
- *outpatient care – szakrendelői ellátás;*
- *outpatient nursing care – gondozói ellátás;*
- *benefits in cash (sick leave)- készpénz juttatás (táppénz)*
- *day care – nappali ellátás*

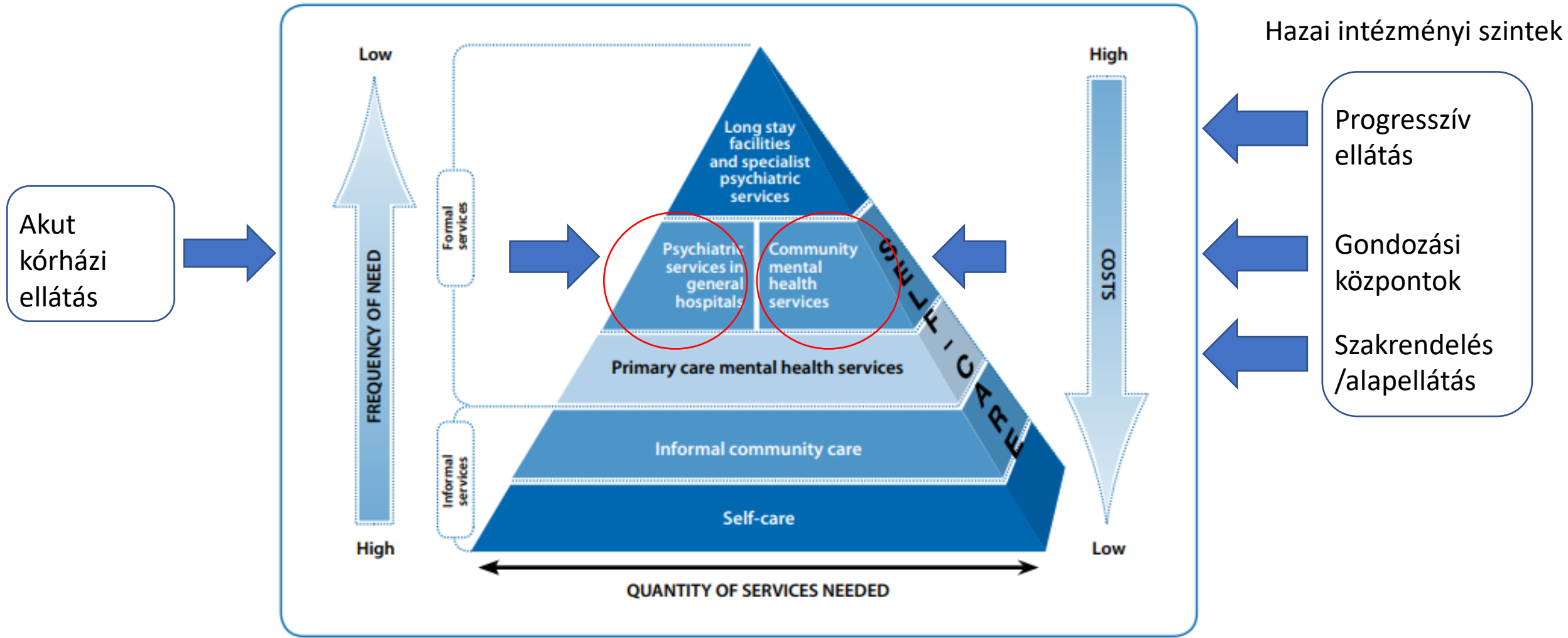
A pszichiátriai ellátás 2013. évi költségei millió Euroban (Saxena et al., 2014, 25.oldal)

2013-as Veszprém megyei adatok alapján

A WHO piramis modellje a pszichiátriai ellátások optimális összetételéről

(WHO, 2009, 22.old.)

- A 2014-ben készült WHO ajánlás – áttekintve a teljes magyar pszichiátriai ellátórendszert – felhívta a figyelmet a költséghatékonysági szempontokat figyelembe véve a járóbeteg ellátási formák preferálására.
- A felhasználói oldalról nézve is egyre inkább az a tapasztalat, hogy pácienseink is mintha szívesebben „gyógyulnának” ambuláns keretek között, egyre kevésbé merül fel az igény a kórházi kezelésre, sokszor a munkából való kiesést sem engedhetik meg maguknak.
- Másrészt a krónikus mentális zavarral élők rehabilitációja szempontjából is üdvözítőbb a lakóhely közeli, közösségi szemléletű gondozás, ahol egyéni terápiákkal, szükségletekre épülő programmal, nappali ellátási formákkal, csoportfoglalkozásokkal, szociális készségek fejlesztésével, családgondozással, tanulás-, munkarehabilitáció stb. lehetőségeivel tudunk esélyt adni a reintegrációra, felépülésre.

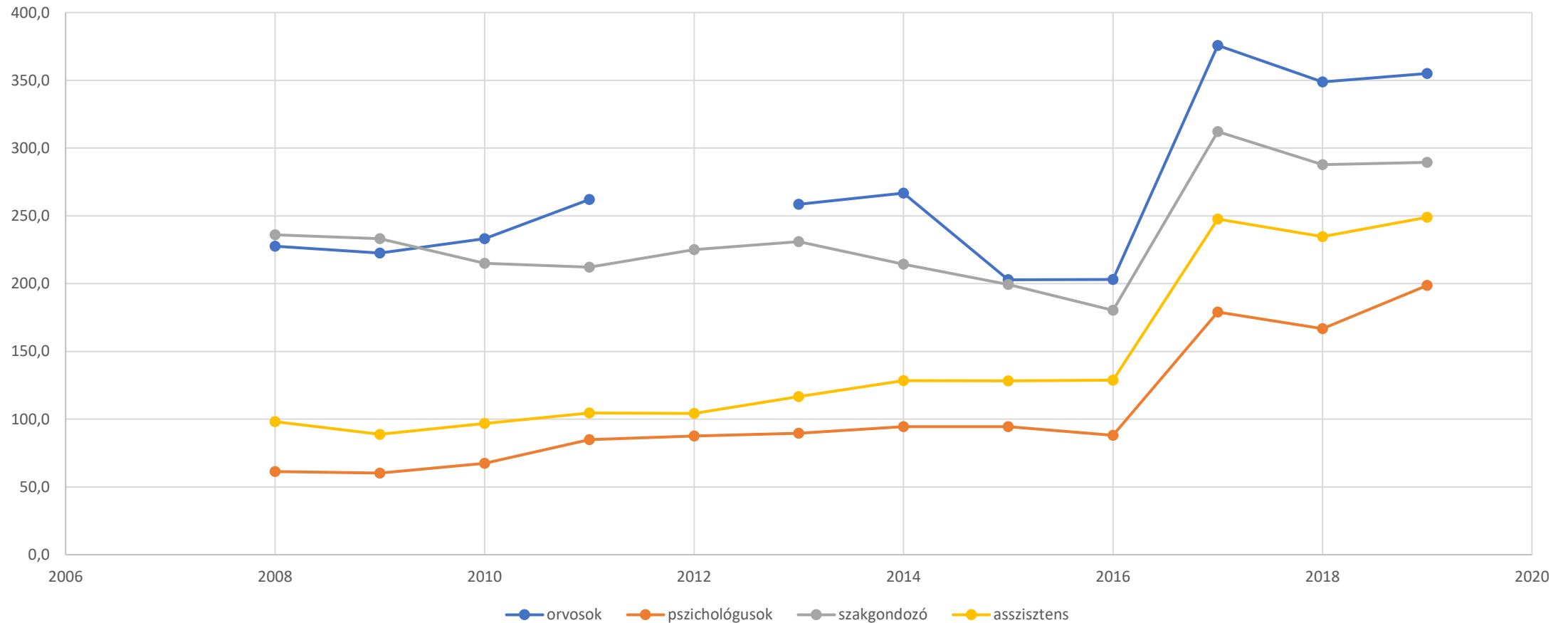
Pszichiátriai gondozók és szakrendelők szakorvosi HR adatok 2021.

/ saját felmérésünk /

Szakorvos	Összesen	Tejes munkaidős	Részmunkaidős / osztályról dolgozó	Nyugdíjas
Országos (kivéve Budapest)	264	136	128	31
Budapest	71	38	33	10
Össz. országos	335	174	161	41

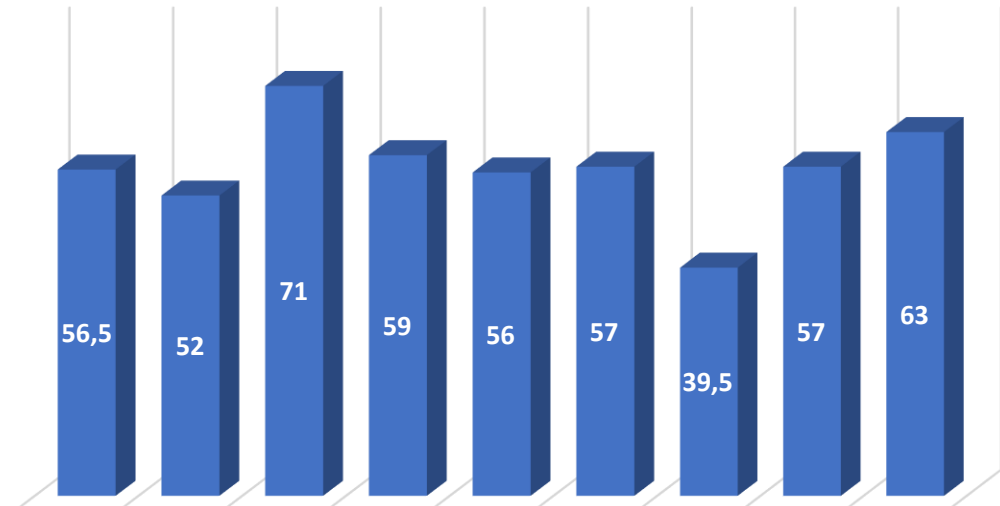
HR adatok az 2019. évi OSAP jelentés alapján – gondozásban dolgozók száma (függetlenül a heti munkaórák számától)

(forrás Nyíró- OPAI; Dr. Németh Attila)

Szakorvosok átlagéletkora a pszichiátriai gondozókban (2015. Veszprém megye)

Ellátóhely 1.	56,5
Ellátóhely 2.	52
Ellátóhely 3.	71
Ellátóhely 4.	59
Ellátóhely 5.	56
Ellátóhely 6.	57
Ellátóhely 7.	39,5
Ellátóhely 8.	57
Ellátóhely 9.	63
Átlagéletkor	56,8

A pszichiátriai gondozás problémái az egészségpolitikai célok tükrében

- Eredményesség mérése hiányzik, evidenciák hiánya
- Közösségi ellátási standardok sérülnek – elégtelen gondozási folyamat
- Néhány közvetett mutató (öngyilkosság, kezelt szkizofrén betegek) EU-s értékekhez közelít

- Nagy számú beteg alacsony költségű ellátása
- Magasabb szintű, drágább ellátás felé tolt rendszer
- Nagy területi variabilitás
- Gondozási folyamat többnyire elégtelen

- Nem beutaló kötelező ellátás
- Hozzáférés sérül/ellátatlan szükségletek az egyenetlen kapacitások, az egy esetre jutó idő, elégtelen gondozás miatt
- COVID vészhelyzet – ellátásból kieső területek

- Szakemberhiány kulcskérdés
- COVID vészhelyzet – definitíven kieső idős szakemberek
- Pontos adatok, evidenciák kritikus hiánya !!!

Megoldási lehetőségek, irányok

Kapacitások

Kapacitások rendezése

Szükségletek
Epidemiológiai
adatok

Gondozó optimális
méretnagysága

Szakrendelés/
gondozás
arányának
felülvizsgálata

Finanszírozás

Kódevízió:
ráfordításokat
fedező
finanszírozás

Speciális
gondozási
események

Eredmény alapú
finanszírozás
(NHS)

Ellátási protokollok, szabályozók

Gondozási folyamat
protokolljai

Betegségek szerinti
ellátási protokollok

Finanszírozási
protokollok

Szabályozások
összehangolása

Eredményességi mutatók

Minőségi és
klinikai mutatók

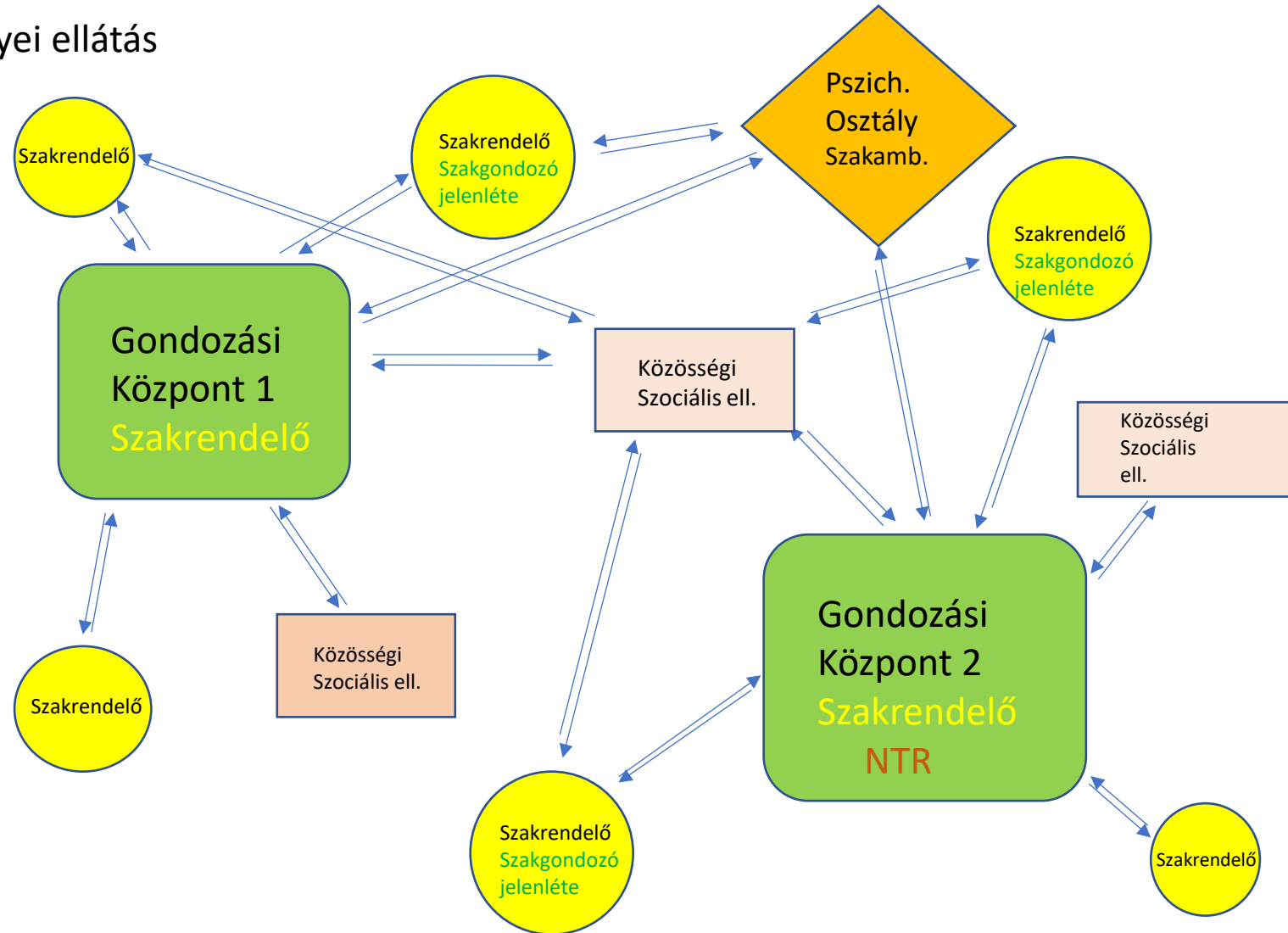
Példák:
NHS ajánlások,
Projektek: IAPT,
True Blue

HR kérdés

Kevés adat az
elemzéshez

**Kompensálási
lehetőség:**
Pszichiáter szerep
átalakítása –
Multidiszciplináris
teamek
megerősítése
**Gondozás az
oktatási
curriculumban**

Megyei ellátás

Lelki Egészség Országos Program (LEGOP)

tervezet

2008. október 10.

Járóbeteg szakellátás:

„Ideális esetben a pszichiátriai gondozó egy-egy területi egység pszichiátriai ellátásának központja („community mental health center”). Ez a szerveződés hatékonyabb, mint a kórház központú pszichiátriai ellátás. Ennek megfelelően a pszichiátriai betegek közösségi szociális ellátása ideális esetben a pszichiátriai gondozói hálózat köré épül, azzal integrálódik és nem párhuzamos struktúraként jelenik meg.”

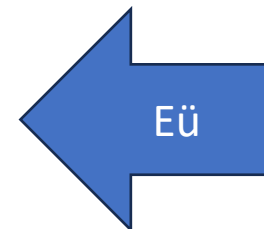
Veszprémi Modell

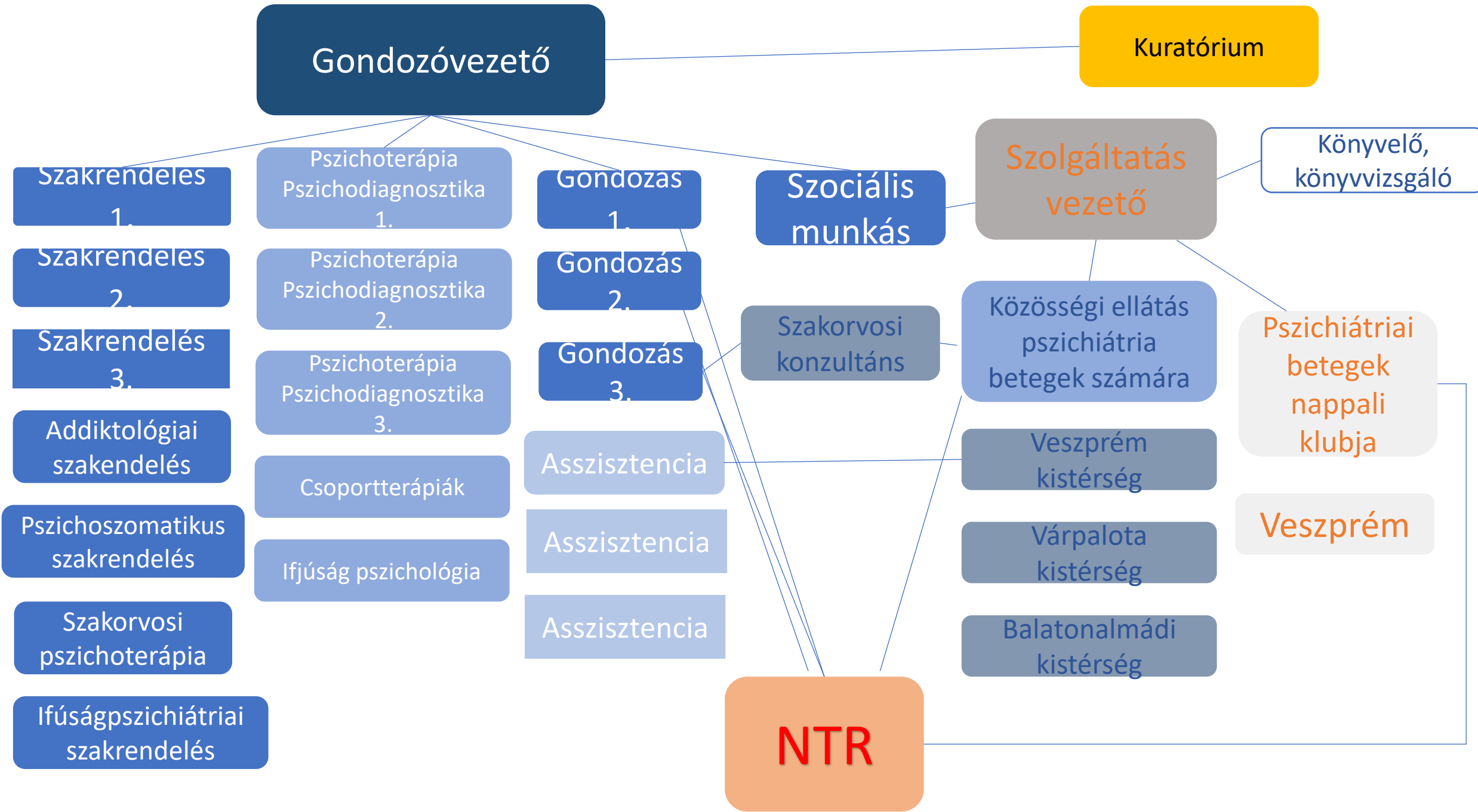
Pszichiátriai
szakrendelés
Pszichiátriai
Gondozás

Szociális közösségi
ellátás, Horgony
Alapítvány

Nappali
Terápiás
Részleg

Szociális
nappali
ellátás

Gondozóvezető

Kuratórium

Szakrendelés 1.

Szakrendelés 2.

Szakrendelés 3.

Addiktológiai szakrendelés

Pszichoszomatikus szakrendelés

Szakorvosi pszichoterápia

Ifúságpszichiátriai szakrendelés

Pszichoterápia
Pszichodiagnosztika 1.

Pszichoterápia
Pszichodiagnosztika 2.

Pszichoterápia
Pszichodiagnosztika 3.

Csoportterápiák

Ifjúság pszichológia

Gondozás 1.

Gondozás 2.

Gondozás 3.

Asszisztencia

Asszisztencia

Asszisztencia

Szociális munkás

Szakorvosi konzultáns

Szolgáltatás vezető

Könyvelő,
könyvvizsgáló

Közösségi ellátás
pszichiátria
betegek számára

Pszichiátriai
betegek
nappali
klubja

Veszprém
kistérség

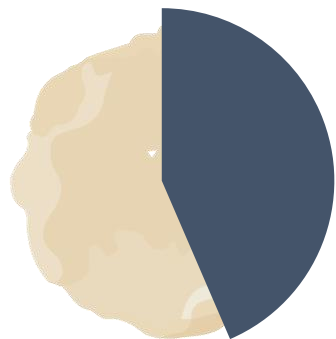
Veszprém

Várpalota
kistérség

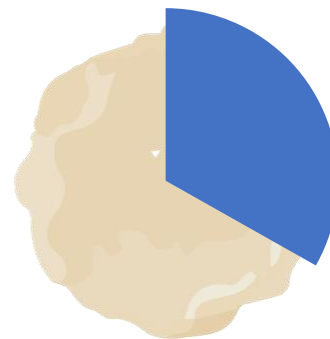
Balatonalmádi
kistérség

NTR

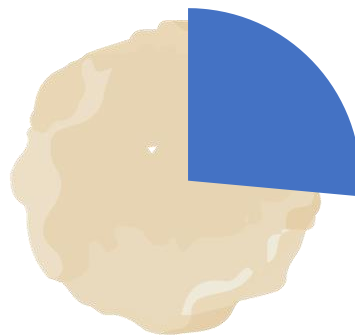
Nappali Terápiás Részleg - Diagnózis profil 2024. májusig

40%
**Szkizofrénia
spektrum
zavarok**

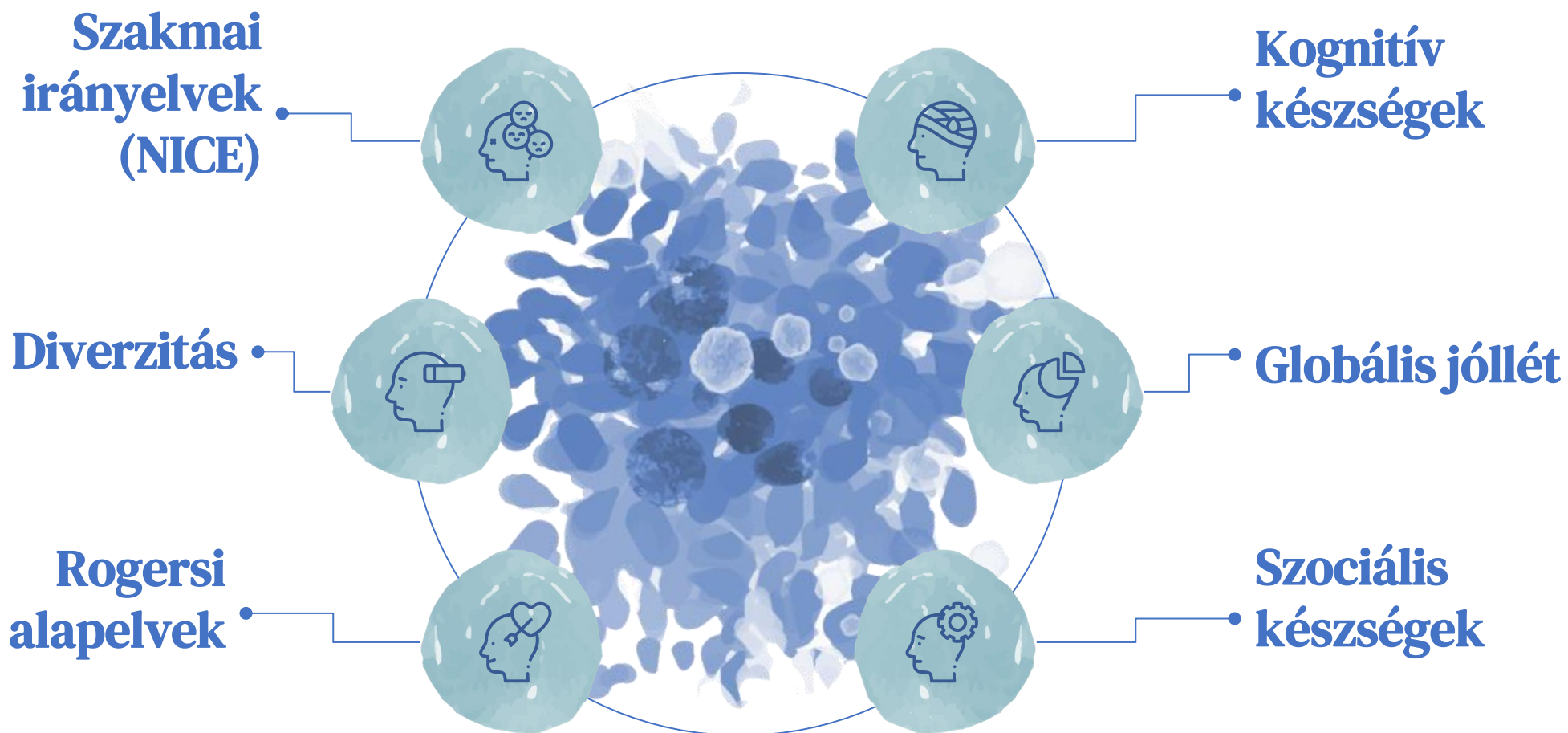

33%
Hangulatzavarok

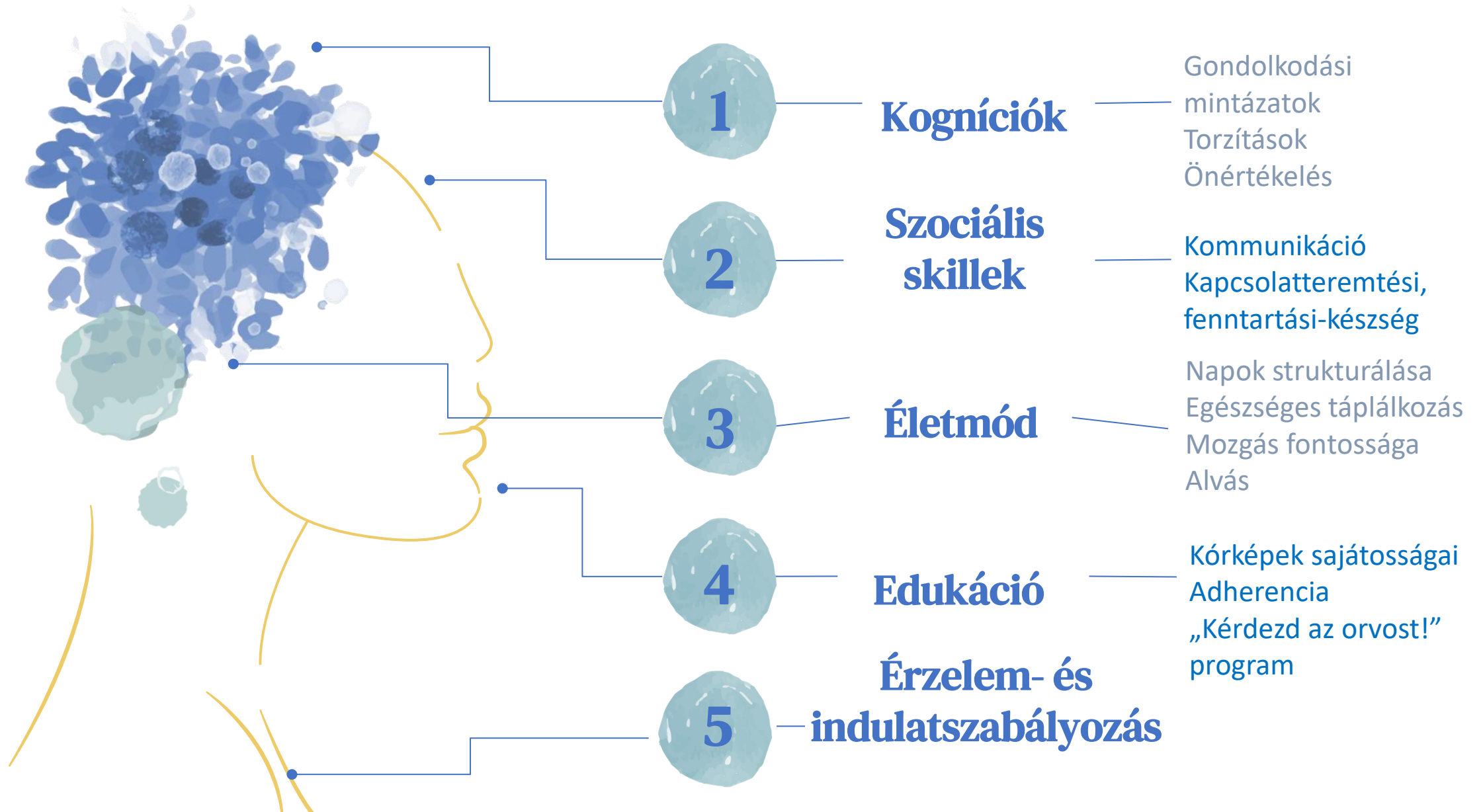

27%
**Egyéb kórképek
(ASD, organikus, stb.)**

Terápiás program tervezésének szempontjai

Fejlesztendő területek

Metakognitív tréning

Kognitív funkciók fejlesztése, szociális kogníciók kialakítása, problémamegoldó-készség fejlesztése

Ítéletalkotás, beleérző képesség, negatív automatikus gondolatok, emlékezet, stb.

Kognitív remediáció

Kognitív képességek (pl. mentalizáció, tervezés) fejlesztése

Mentális zavarok által okozott kognitív deficitek feltárása, korrekciója

Alapszichoterápiás csoportok

Fokális problémák, elmaradások felzárkóztatása

Érzelemszabályozás, stresszmenedzsment, pszichoedukáció, stb.

Meseterápia

Absztrahálás, metaforikus képek, új megküzdési stratégiák kialakítása, önismeret- és asszociációs képességfejlesztés

Páciensek képességeihez, terápiás terv ívéhez igazodó, terápiás értékű történetek olvasása, megvitatása

Meditatív tánc és relaxáció

Preverbális implicit memóriában tárolt sérült kapcsolati mintázatok, Traumatizáltság, Testtudat, Érzelemszabályozás

Egyéb, reintegrációt elősegítő foglalkozások

Gyakorlati, mindennapi életvitelt elősegítése, jövőtervezés

Foglalkozás fajtájától függően, például életmód-tanácsadás, edukáció (pl. adherencia, egészség, higiénia, "markerek")

Egyéni konzultációk

Csoportban nem megvitatható problémák

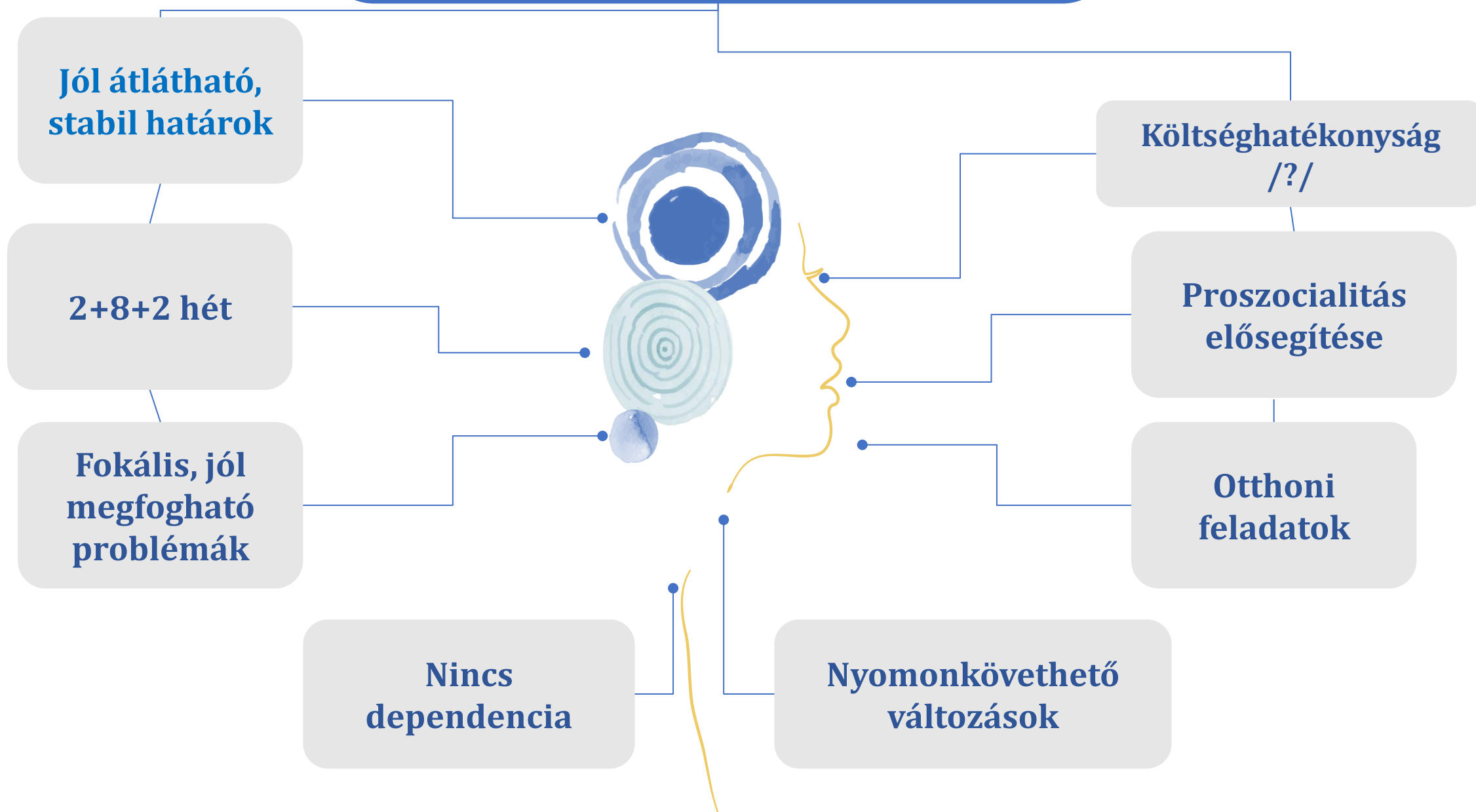
Témája a páciens egyéni, (élethelyzeti) nehézsége mentén változó

Terápiás téren kívüli feladatok

Házifeladatok, önkéntesség

Átívelő hatás, intenzitás növelése, kompetencia-érzés megteremtése és reintegráció érdekében

Programok

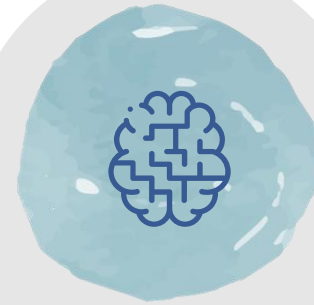
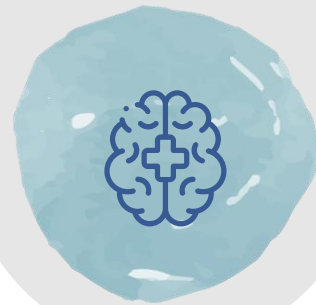

A kimeneteli lehetőségek a terápiás célok mentén

**Munkába
állás/önálló
élevitel**

**Rehabilitáció
folytatása
szociális
ellátásban**

**Szerződés
felmondása**

Hospitalizáció

A Pszichiátriai Gondozó hospitalizációs rátájának alakulása az NTR működése óta

30 fő

2021

27 fő

2022

14 fő

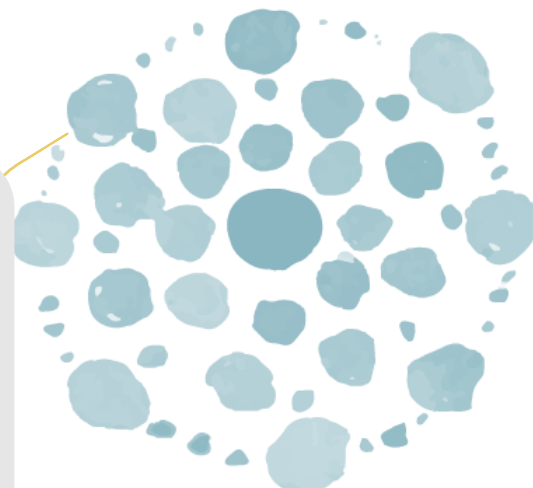

2023. májusig

9 fő

2023. május-2024
május

Pszichiátriai betegek ellátásának folyamata

